

CONSIDERAȚII ASUPRA RITULUI ȘI RITUALULUI FUNERAR ÎN NECROPOLA TUMULARĂ DE LA TELEȘTI - DRĂGOEȘTI

Gheorghe CALOTOIU, Dumitru HORTOPAN

Necropola tumulară de la Telești - Drăgoești, jud. Gorj, reprezintă cel mai important sit arheologic funerar cercetat în zona centrală subcarpatică a Olteniei de la sfârșitul secolului V a.Chr. și sec. IV a. Chr.

Necropola este situată pe Valea Bistriței, pe o terasă inferioară de deal, în punctele: "Livezile Mari" - Drăgoești și "Curături" - Telești. Zona necropolei a fost cunoscută încă din 1894, ulterior fiind cercetată parțial în 1934 de către D. Berciu.

Cercetările au fost reluate sistematic din anul 1979 până în 1990 de Gheorghe Calotoiu, descoperindu-se 58 de tumuli de dimensiuni mici și mijlocii.

Tumulii erau grupați în linii drepte și paralele. În momentul cercetării, movilele erau ușor aplatizate de lucrările agricole și eroziune, iar complexele funerare se prezentau mai mult sau mai puțin distruse.

După sistemul de construcție, tumulii cercetați indică existența a două variante: tumuli a căror manta este din pământ (majoritatea) și tumuli cu manta de bolovani de râu și pământ.

Ritul funerar a fost unitar, incinerarea fiind proprie tuturor mormintelor.

În ceea ce privește modul de depunere a resturilor cremației și inventarului funerar, ritual se dovedește a fi foarte divers. În unii tumuli apar resturi de la cremație în două sau chiar trei amplasamente, unele foarte apropiate, altele ceva mai depărtate. Este posibil ca acestea să indice tot atâtea morminte.

După modul de depunere se disting șase tipuri de ritual, unele cu variante și subvariante:

- I. depunerea oaselor incinerate, a cărbunilor și cenușii pe solul antic;
- II. morminte cu depunere în urnă;
- III. morminte-cenotaf;
- IV. morminte cu platformă de piatră;
- V. morminte cu ring de piatră;
- VI. morminte cu oasele arse depuse sub forma unei grămăjoare.

În necropola de Telești - Drăgoești nu s-a descoperit nici un rug funerar, ceea ce arată că incinerarea se făcea în altă parte. Trebuie menționate totuși câteva situații în care cantitatea de oase, cărbune și cenușă aduse de la rug și depuse în tumul este mare, formând un fel de “platforme” cu grosimea cuprinsă între 0,15-0,35 m. În toate aceste morminte în care apare compact o mare cantitate de depuneri incinerate, nu sunt urme de crustă, care să sugereze arderea pe loc.

Inventarul descoperit se poate clasifica în cinci categorii, respectiv, ceramică, obiecte de uz comun, arme, piese de harnașament, podoabe.

Unele morminte, prin bogăția inventarului, au aparținut unor personaje de rang înalt, probabil căpetenii. Este evident că mormintele cu arme au aparținut unor luptători, existând însă și morminte de femei și copii.

Privită în ansamblu și având în vedere aspectele esențiale, necropola de la Telești - Drăgoești se înscrie organic în grupul Ferigile, caracteristic Hallstatt-ului târziu pentru zona subcarpatică meridională. Unele particularități se pot explica atât prin faptul că necropola se plasează la nivelul orizontului târziu al necropolei de la Ferigile, cât și prin aceea că, în cadrul unui grup ce evoluează pe o arie întinsă, cum e grupul Ferigile, diferitele comunități au și unele trăsături proprii, care se manifestă atât în ritul cât și în ritualul de înmormântare.

Ținând cont de tipurile de inventar, de asocierea lor în morminte ca și de analogiile cu alte situri arheologice contemporane ei, necropola de la Telești-Drăgoești, începe spre, sau cândva, la începutul secolului V a.Chr.; dacă a atins mijlocul secolului IV a.Chr. sau a depășit această dată este însă greu de spus. Unele elemente (vasele de culoare cenușie și strachina lucrată la roată) sunt o mărturie că ultimele morminte din necropola de la Telești-Drăgoești au putut depăși epoca hallstattiană, situându-se astfel în pragul unui nou timp istoric: La Tène.